

ПОЧУЕНИЯ ЗА СВЕТИЯТ КРЪСТ

1. Какво може и какво не трябва да наричаме семеен кръст?

Отец Василий Термос отговаря на въпрос от аудиторията относно неговия доклад „Преходната възраст: лъжливото разбиране“:

Мислите ли, че човек трябва всеки ден се разпъва, било то в семейството, в обществото или в историята като цяло, до края на живота си, в очакване на своето възкресение във вечния живот?

Искам малко да отместя центъра на тежестта на вашия въпрос за момента, когато настъпва възкресението във вечността към това как следва да разбираме самото Разпятие. Ще започна от далече, защото от своя опит знам как навярно се използват понятията „разпъване“ и „кръст“ вътре в семейството. Нека не забравяме от къде сме взаимодействали тази дума. Тя е свързана непосредствено с Христовия Кръст, който се явява предел на страданието и болката на абсолютно безгрешния човек, невинен за това, което му се случва. Мисля, че можем да използваме думата „кръст“ в значението ѝ на „това е моят кръст“, когато човек се намира в ситуация, над която той няма власт и не може да повлияе на случващото се. Да речем, неочаквано умира или се разболява тежко наш близък – това е кръст, понеже подобна ситуация винаги се отразява на обкръжението. А също и – трудностите с децата или с нашето собствено здраве, както и редица други сериозни проблеми. Но да се нарича „кръст“, както често се случва, лошото поведение на съпруга или съпругата, когато самият аз съм участник в тази ситуация на 50, 60, 70%, и дори я влошавам – това не просто е грешка, а кощунство по отношение на Кръста. (1)

Опитът от съпружеските отношения показва, че ние в голяма степен сме отговорни за недостойното поведение на другия, дори ако не си даваме сметка за това. По-рано засегнах тази тема, като говорих за кризата в брака, когато нашата друга половина се превръща в наш враг, виновен за всичките ни трудности: „Той е такъв и такъв! Разбира се, аз също не съм идеална, но всички проблеми ги създава той, такъв му е характерът!“ При това моето собствено поведение може да дразни, души, да довежда до безизходно положение другия човек и да го кара да реагира така както умее – с помощта на викове, злоба, борба. Но това е една доста сериозна тема, за да можем

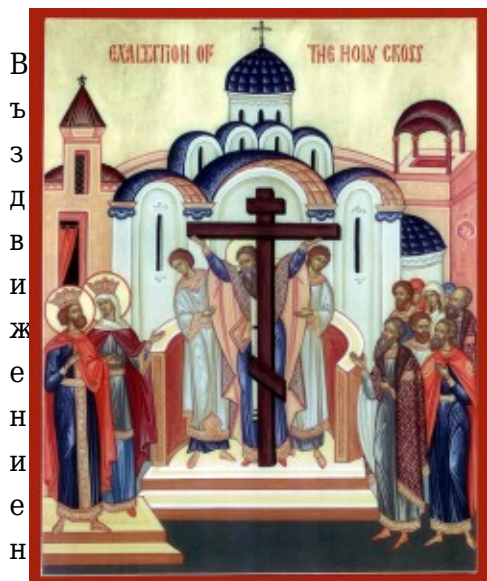
да я разгледаме в момента с примери и да разберем как можем да въздействаме върху поведението на другия човек. Засегнах я просто, за да обърна вашето внимание върху това, как

не бива безсмислено да използваме думата „кръст“. Ако изключим от сферата на нашето внимание подобни житейски ситуации, то не бива и да говорим за последващото Възкресение. Ако трябва да говорим за него, то следва да е с разбиране значението на Кръста. (1)

Знаете ли какво представлява нашият собствен кръст? Това е способността да разбираме всичко, което се случва с нас и да променяме своя характер. В този смисъл понятието „нашият кръст“ съвпада с понятието „Кръст Господен“. По този начин, акцентите се променят и ние не казваме повече „моят кръст е моят съпруг“, но „моят кръст съм самият аз, с всички мои недостатъци“. (1)

Така казват светиите. Те са смятали, че живеят в рая и че всичките им проблеми се коренят в техните страсти и грехове. Ние сме далече от това състояние, но все пак не бива да използваме дума „кръст“ по отношение на семейните конфликти. Ако разсъждаваме по този начин, тогава ще дойде и Възкресението, което е възможно и не се изразява под формата на очевидна промяна в нашия характер или семейни отношения – макар понякога и това да се случва – но то ще бъде за нас постоянна и спокойна утеха, помощ и поддръжка, която Господ ни изпраща чрез Своята благодат. (1)

2. Из „Патриаршеско слово за Кръстовден“ на Патриарх Неофит

Св. Кръст Господен

Кръстът Христов е едно постоянно желание за православния християнин, дар, който поставяме с любов до сърцето си и чувстваме неговата животворна сила, добиваме надежда, която ни подкрепя в трудностите на деня. Да се носи кръст е не само задължение на християнина, но и негова заслуга и чест. Накъдето и да обърнем очи, навсякъде ще видим св. Кръст. Той се възвишава над куполите на нашите храмове, освещава олтарните престоли, увенчава короните на архиереите и християнските царе, украсява нашите гърди. Кръстното знамение ни посреща при раждането ни за духовен живот в тайнството на светото Кръщение и накрая ни благославя при преселението ни от този свят към Царството на вечността и осенява нашите гробни могили. (2)

Свети Йоан Златоуст казва: „Ако ти при пълна вяра, със сърдечно въодушевление изобразиш на твоето лице Кръста Христов, то нито един от нечистите духове не може да се приближи към тебе, виждайки този меч, от който е уязвен, виждайки това оръжие, от което е получил смъртна рана“. Тази силна вяра на светия отец в кръстното знамение носи упование и на нас в този празничен ден, по призива на светата Църква, ние смирено се покланяме пред благословеното кръстно дърво, чрез което сме получили спасение. Така можем да разберем словата на свети апостол Павел, който смело изповядва вярата си в честния Христов кръст, казвайки: „А мене да ми не дава Господ да се хваля, освен с кръста на Господа нашего Иисуса Христа, чрез който за мене светът е разпнат, и аз за света“ (Гал. 6:14).

Днес, ние сме призовани от църковния глас да пристъпим към Кръста Господен с радост и страхопочитание. С радостен възторг – поради спасението, което даде на света Разпнатият на него Богочовек Христос и със страх, поради собствената си греховност. (2)

3. Кръстът Христов е път към добродетелта

Агънца словесни, чрез страдания достигнахте Агнеца и Пастиря Христос и запазихте вярата. Затова днес с радостни души честваме вашата памет, досточудни, и Христа величаем.

Агнеца и Пастиря Христос и запазихте вярата. Затова днес с радостни души честваме вашата памет, досточудни, и Христа величаем.

(Тропар на Св. София, Вяра Надежда и Любов)

„Те отдадоха живота си за Този, Когото силно обикнаха и приеха в своите сърца – нашия Господ Иисус Христос. Така те придобиха венците на светостта и живот в изобилие, пребъдвайки в небесните обители.“ (2)

“Ако някой иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, да вземе кръста си и Ме последва” (Мат. 16:24)

На всекиго от хората е отсъдено да носи – кой по-лек, кой по-тежък кръст. Затова когато се празнува Въздвижението на животворния кръст Христов, Евангелието ни напомня думите на Спасителя за доброволното носене на нашия житейски кръст. (3)

полит Неофит

Но какви са нашите кръстове, от какво се състоят те? – Много и разнообразни са техните съставни части. Преди всичко, животът е пълен с недъзи, болести, скърби и страдания. Трудовете, грижите за насъщния, изпитанията и бедствията, които всеки човек като член на семейството и обществото е принуден да понася, също тъй са обикновени елементи в житейския кръст. (3)

Ала особено тежък бива той за едни, които на всяка стъпка срещат огорчения, несполуки и злополуки. Други недостойно изгубват имот и богатство и биват осъдени на бедност и нищета. Трети внезапно изгубват и погребват мили на сърцето си синове или дъщери, изобщо близки, от които са очаквали радост и утеха и които сега през целия си живот оплакват. Четвърти са принудени да се грижат за недъгави и сакати или пък да носят срама и позора на неблагонадеждни и морално паднали членове от семейството. Пети се измъчват от съпружески недоразумения, раздори и недоверия, които често пъти биват непоносимо бремене... (3)

Ето, това са само някои от **безбройните елементи, от които се образуват житейските кръстове на хората**. И всеки от нас може да види и познае от какво и какъв е неговият малък или голям кръст.

И тоя кръст ние често пъти сме принудени да носим през целия си живот. Не е ли това една жестока пречка за свободния полет на нашата душа? Да, но то е заслужено! Небесното правосъдие е безпристрастно. Бог не иска страданието и смъртта на хората. И за да ги опази от това, Той чрез Спасителя им е изпратил **семето на вярата и любовта, на правдата и братството**. Плодовете от това семе могат да премахнат игото на кръста. (3)

ужба 1” -06.01.2011 г.

Посяхме ли и сеем ли ние това спасително семе в сърцата си? Сеем ли го в сърцата и душите на нашите деца? Разнасяме ли го между нашите близни, из нашите учебни заведения и обществени учреждения? За нещастие, това се върши твърде малко или дори никак. Прави се и нещо по-лошо. Тия благодатни семена се потъпкват, оскверняват се съзнателно, заменят се със семената на безверието, омразата, егоизма, неправдата и покварата. (3)

Ала щом ние допускаме и дори помагаме да се засява цялата ни земя с остри тръни, можем ли да ходим по нея, без да се нараним? Щом ние с груби си егоизъм, с ненаситната си алчност и с моралната си поквара привличаме бедствието и злополуките в нашето отечество, можем ли да избегнем техния ужасен гнет? Щом не си даваме труд да развием и възпитаваме добрите качества в сърцата на нашите деца, можем ли да избегнем срама и позора, когато те, възмъжали, вършат мерзости и престъпления? (3)

И тъй, за тежестта на нашия житейски кръст ние сме допринесли и допринасяме твърде много. Повикът за помощ и облекчение се засилва. Ала никой не се обажда. Отзовава се, както винаги, само Христос чрез Евангелието Си и милостиво призовава и казва: който иска да му бъде лек житейският кръст, нека се отрече от себе си, да вземе тоя кръст и да следва подир Мене. (3)

Ние и сега носим кръста си; но го носим по неволя, без съзнание и смирение, без да следваме с вяра подир Христа. Ала тъй облекчение не може да се получи. Защото тежестта на нашия кръст е заслужена. Потребно е да съзнаем колко много сме допринесли за тежестта на тоя си кръст, да се разкаем за греха си, да се отречем от егоизма си, да вземем кръста си и доброволно да тръгнем подир Христа. Потребно е да се отречем от себе си, от порочните желания на сърцето, и да опрем нашия кръст о спасителния кръст Христов, който ще влее в нас сила от вяра, любов и надежда. Защото, колкото и да е тежък нашият житейски кръст, носен по стъпките на Спасителя, той ще се обърне в спасително оръдие за нас. В противен случай облекчение няма... (3)

Нека почнем ревностно да сеем навред спасителното семе на вярата, правдата и братолюбието. **Да сеем това благотворно семе в сърцата на младежта и в сърцата на нашите близни.** Защото само плодовете на това семе могат да облекчат тежестта и на най-големия житейски кръст. Те могат да привлекат върху нас и чудотворната сила на Христовия

кръст, която да ни крепи и пази от всички беди и напасти сега и вовеки веков. Амин.

1) превод: Мартин Димитров - zadrugata.com

2) Патриаршеско слово за Кръстовден - bg-patriarshia.bg

3) †Видински митрополит Неофит - *Нашият житейски път из "Проповеди", 1921 година;*
pravoslavieto.com